BESZÁMOLÓ A MÁRIA-OLTÁR RESTAURÁLÁSÁRÓL

A Mária-oltár restaurálás előtt.

Az oltár teljes felületét (a Mária-képet kivéve) többrétegű átfestés borította. A legutolsó átfestés (fehér olajfestékkel és bronzporral) a XX. században készült.

A templomfelújításkor, 2008-ban megbontott oltár szennyezett hátoldala.

Oltár lábazata, restaurálás előtt, átfestett állapotban

Kutatóablak a lábazaton: négy átfestési réteg alatt (3-4-5-6) két történeti értékkel bíró festés maradt fenn.
A 2-essel jelölt és feltárt, kék márványutánzatú festés feltehetően 1780 körül készült.

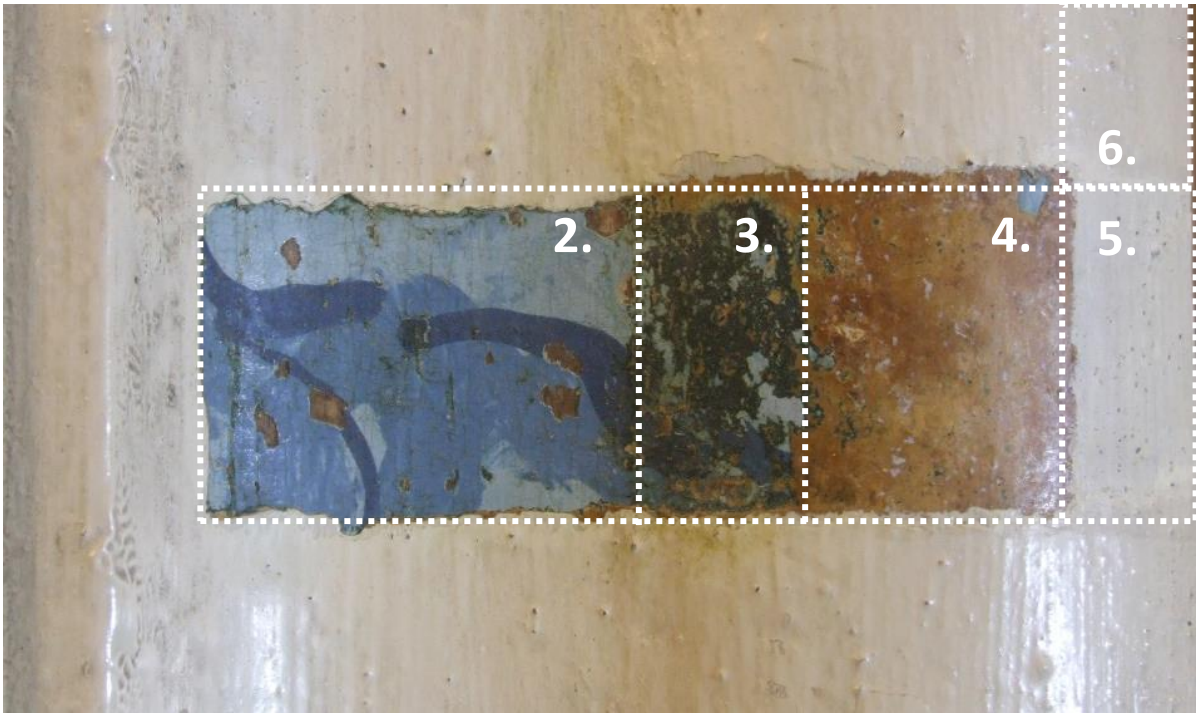

Részletek a lábazatról a feltárás folyamatában.

A négy későbbi átfestést rétegesen távolítottuk el: a három felső réteget mechanikusan, a kék márványozást közvetlenül takaró zöldes réteget pedig vegyszeres úton.

A lábazati elem a teljes feltárást (négy későbbi átfestési réteg eltávolítását) követően, retus előtt.

A lábazat a festékréteg hiányainak kiegészítését követően

A festett felületen jelentősebb hiányok figyelhetők meg, melyek egyrészt a hátterében levő falazat nedvességének, másrészt használati kopásnak tulajdoníthatók

Részletek a predelláról a feltárás folyamatában.

A későbbi átfestések réteges eltávolítása mechanikus és vegyszeres úton

Részlet a predelláról a feltárást követően, retus előtt (felül), valamint retus után (alól).
A retusálás során az eredeti festékréteg nagyobb, zavaró hiányait a környezetnek megfelelő színnel egészítettük ki. A restaurált felület kb. 80-85%-át a barokk színvilág alkotja.

Szent Péter festett ábrázolásával díszített apácamunka és annak díszkerete, restaurálás előtt és után.

A kereten feltárt barokk kori rétegen a domborműves faragású, aranyozott növényi motívumokat zöld lazúrral díszített ezüst háttér emeli ki.

Az ereklyés *apácamunkák* vagy *kolostormunkák* általában apácák által készített kis kegytárgyak. Készülhettek a személyes áhítat alkalmaira vagy templomi használatra.
A Mária-oltáron fennmaradt két apácamunkán a központi, papírra festett szentképet hat-hat ereklye veszi körül, melyeket sodort, hengerelt, fonott fémszálakkal (aranyozott és ezüstszálak), díszes papírból, pergamenből, bőrből, bársonyból, selyemből, gyöngyökből, ékkövekből, üvegpasztából, viasszal keményített textíliákból plasztikusan kialakított virágdíszek szegélyeznek.

A papírba csomagolt kis ereklyéket minden esetben gondosan burkolták, védték. Az alábbi képen ezüst szálakból cérnaszállal összeszőtt védőburkot láthatunk. Hasonlóan vonták be az apácamunkák négy sarkába elhelyezett ereklyéket.

A Szent Péter-ábrázolással díszített apácamunka.

A Szent Borbála-ábrázolással díszített apácamunka.

Az apácamunkák hátoldala. A díszes kivitelezésű, rendkívül igényes munkák készítésekor a hátoldal merevítésére korábbi, latin írást őrző papíríveket használtak fel másodlagosan.

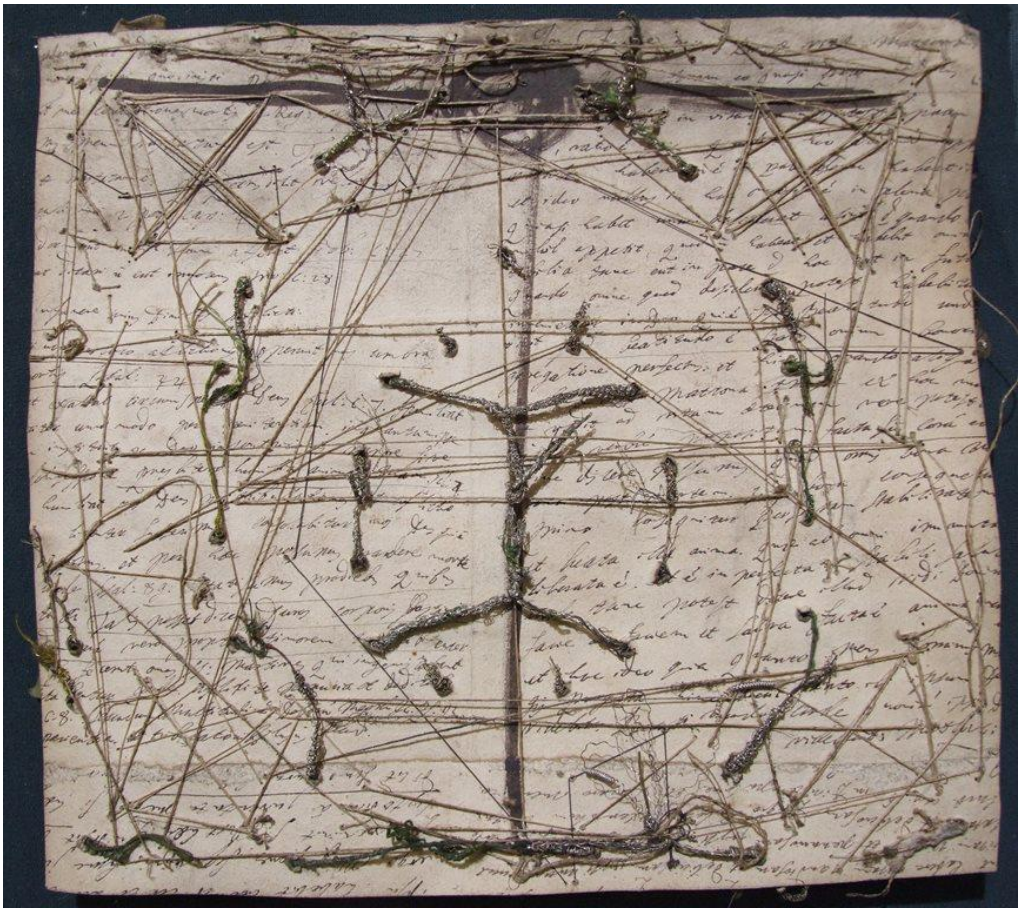

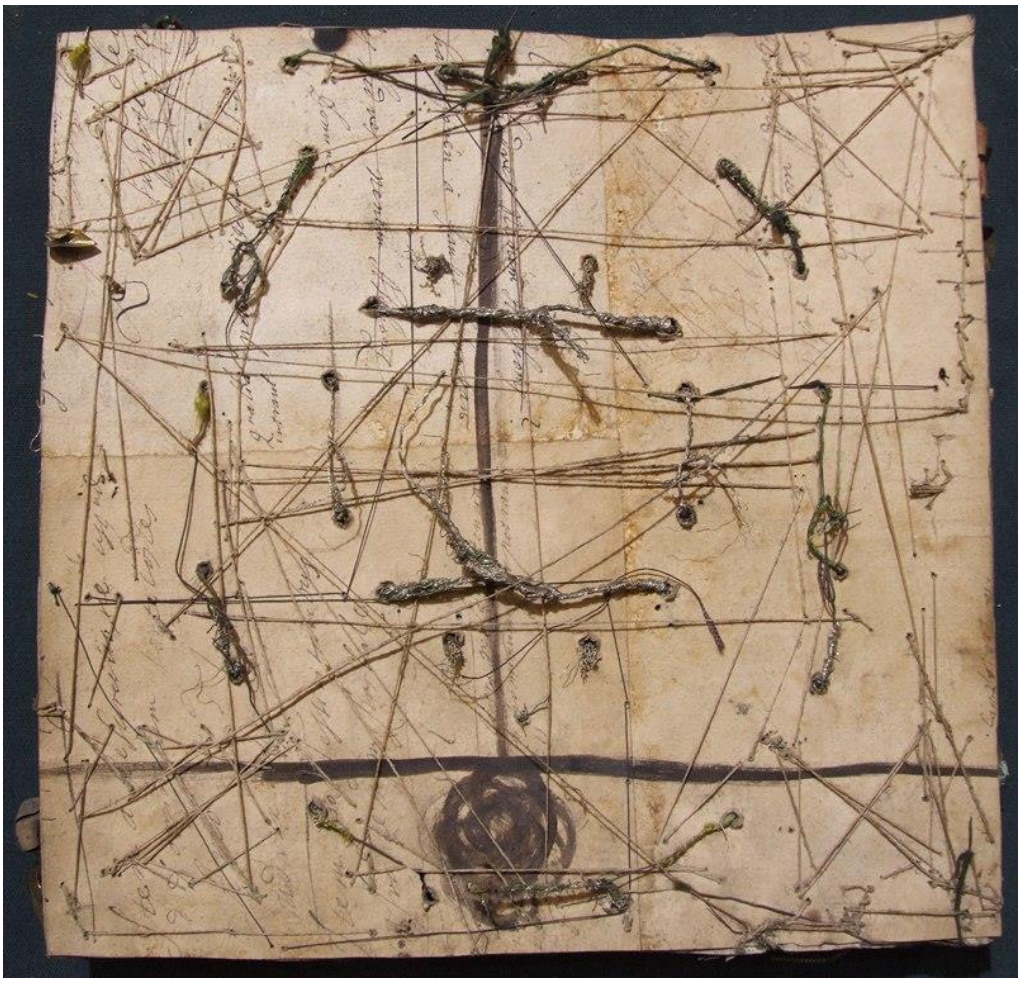

Részlet a festett Szent Péter-ábrázolásról. A papír hordozót aprólékos díszítőfestéssel is gazdagították.

Részlet a Szent Borbála-ábrázolásról

Részlet az apácamunka erőteljesen szennyezett felületéről. Középen a Szent Paulinae vértanú ereklyéje és az ereklyére utaló kis feliratos papírszalag.

Szent Maximi ereklyéjét rejtő kis „csomag”, a felület tisztítását, portalanítását követően

Szent Severe mártír és lejjebb, Szent Dónát ereklyéjét övező díszítés

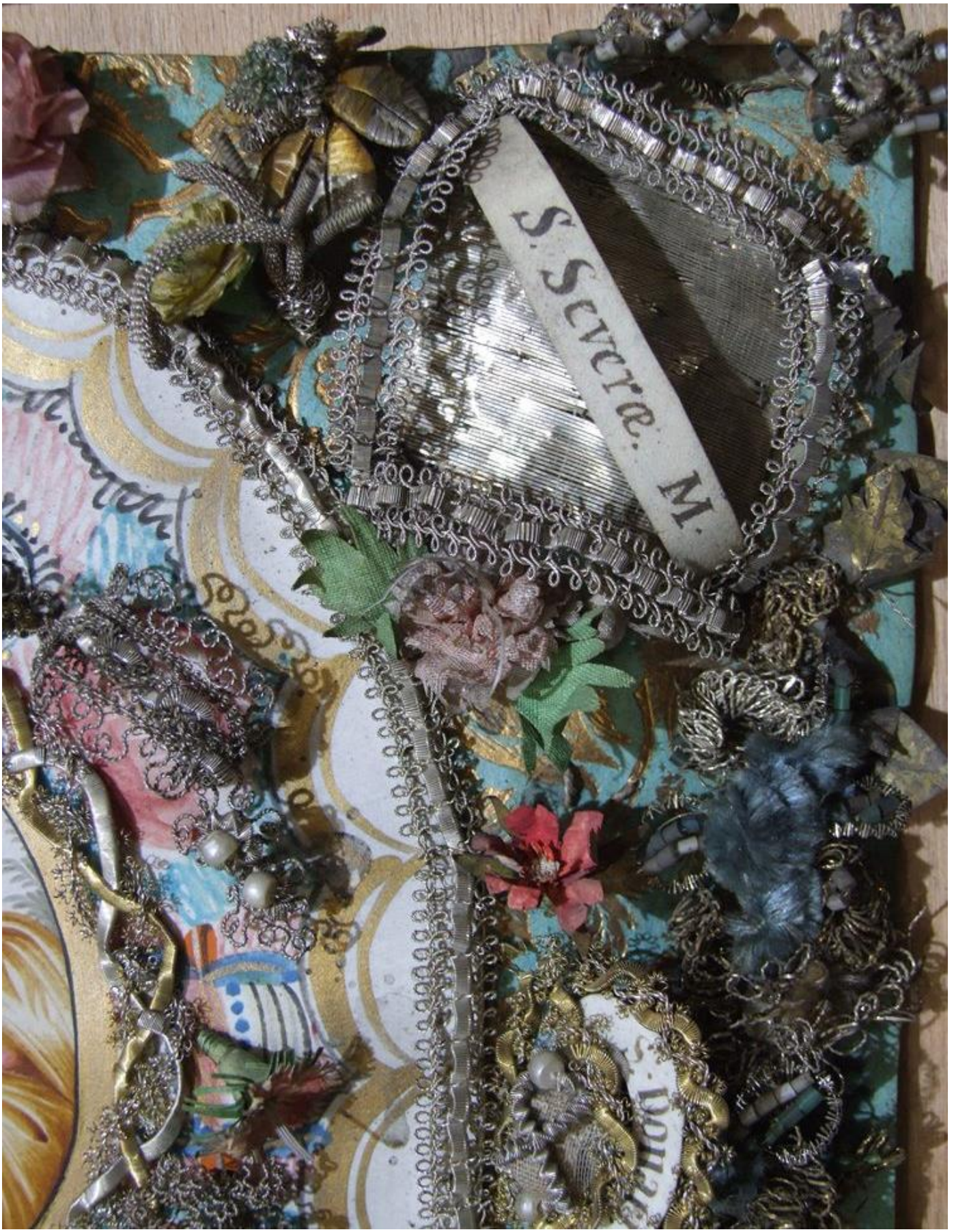

Az ereklyéket jelölő, a szentek nevét megörökítő kis feliratos papírcsíkokat szintén másodlagosan felhasznált papírokból vágták. Az alábbi képen a papírcsík visszaforduló, belső oldalán látható, hogy tonzúrás szerzetest ábrázoló, színezett metszetet vágtak össze.

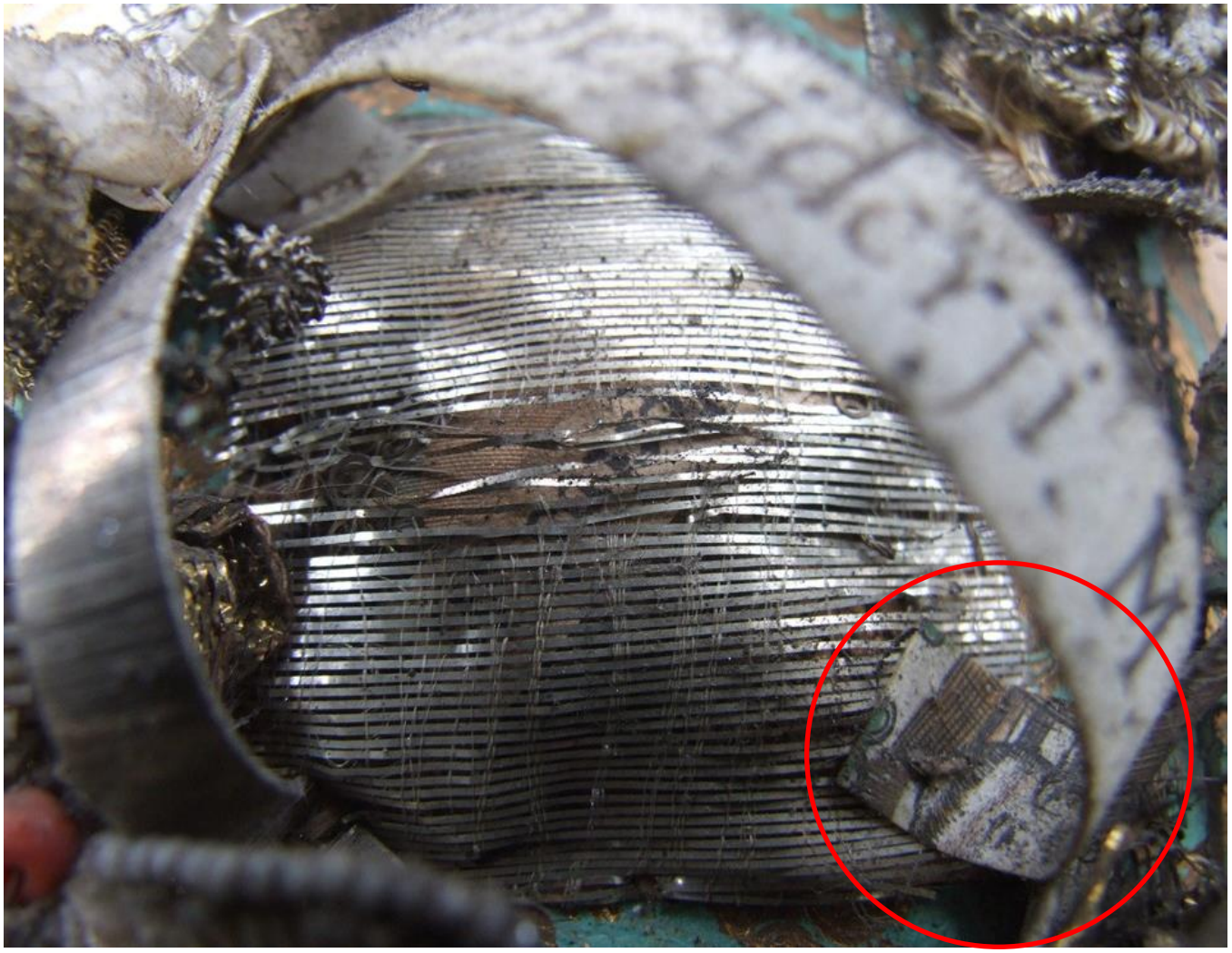

Részlet az oltárról, restaurálás előtt (a képkeret, rátétdíszek, drapériák, hátlap felületét egyaránt átfestés borítja)

Az oltár hátlapja restaurálás előtt, a faragott rátétek, díszek leválasztása után.

Részlet a Mária-kép keretéről, feltárás közben

A képkeret egyik szeglete az átfestések eltávolítása után. A feltárt faragott, aranyozott díszítést kék márványozott háttér emeli ki.

Faragott rátétdíszek átfestett és feltárt állapotban

A Mária-kép fölé hajló díszes, faragott korona, restaurálás előtt, átfestett állapotban

Feltárási próba a korona peremén. A XVIII. századi réteget aranyozott és zöld lazúrral díszített, ezüstözött felületek alkotják.

Részlet a koronáról feltárás közben. A későbbi bronzporos átfestések alatt fennmaradt a XVIII. századi aranyozott és – vöröses-narancssárga lazúrral díszített – ezüst felület

A koronáról lecsüngő drapéria, feltárás közben.

A kétrétegű (lilás és fehér) átfestés alól aranyozott peremmel szegélyezett, zöld lazúrral díszített, XVIII. századi ezüst felület került napvilágra.

Az oromzatot díszítő pajzs, restaurálás előtt

Az oromzatot díszítő pajzs, a feltárás után, retus előtt

Az oromzatot díszítő pajzs, a feltárás folyamatában.

A háromrétegű átfestés alól aranyozott és lazúrozott ezüst felületek kerültek napvilágra.

Az oromzatot díszítő pajzs központi, ovális mezőjében feltehetően a megrendelőre, támogatóra utaló monogram és jelképek láthatók.
Az S. M. / N. A., pirossal írt kezdőbetűk kettős keresztszárú, négyesben végződő horgonyt fognak közre, melynek csúcsán egy balra fordított, visszafelé tekintő, széttárt szárnyú fekete sas ül. A horgony két oldalára egy-egy hatágú, fehér csillagot festettek.
Alatta, balra egy sarló, jobbra egy eke ábrázolása látható.

A pajzsmező a feltárást követően. A kék alapmező szintjén azonosíthatók kisebb hiányok, sérülések.

A pajzsmező, a festékréteg hiányainak kiegészítése, retusa után.

Az oltár letisztított és megerősített hátlapja

Az oltár hátoldalán látható egy pótlás, betoldás, mellyel a hátlap alsó részét mindkét oldalon kiszélesítették.

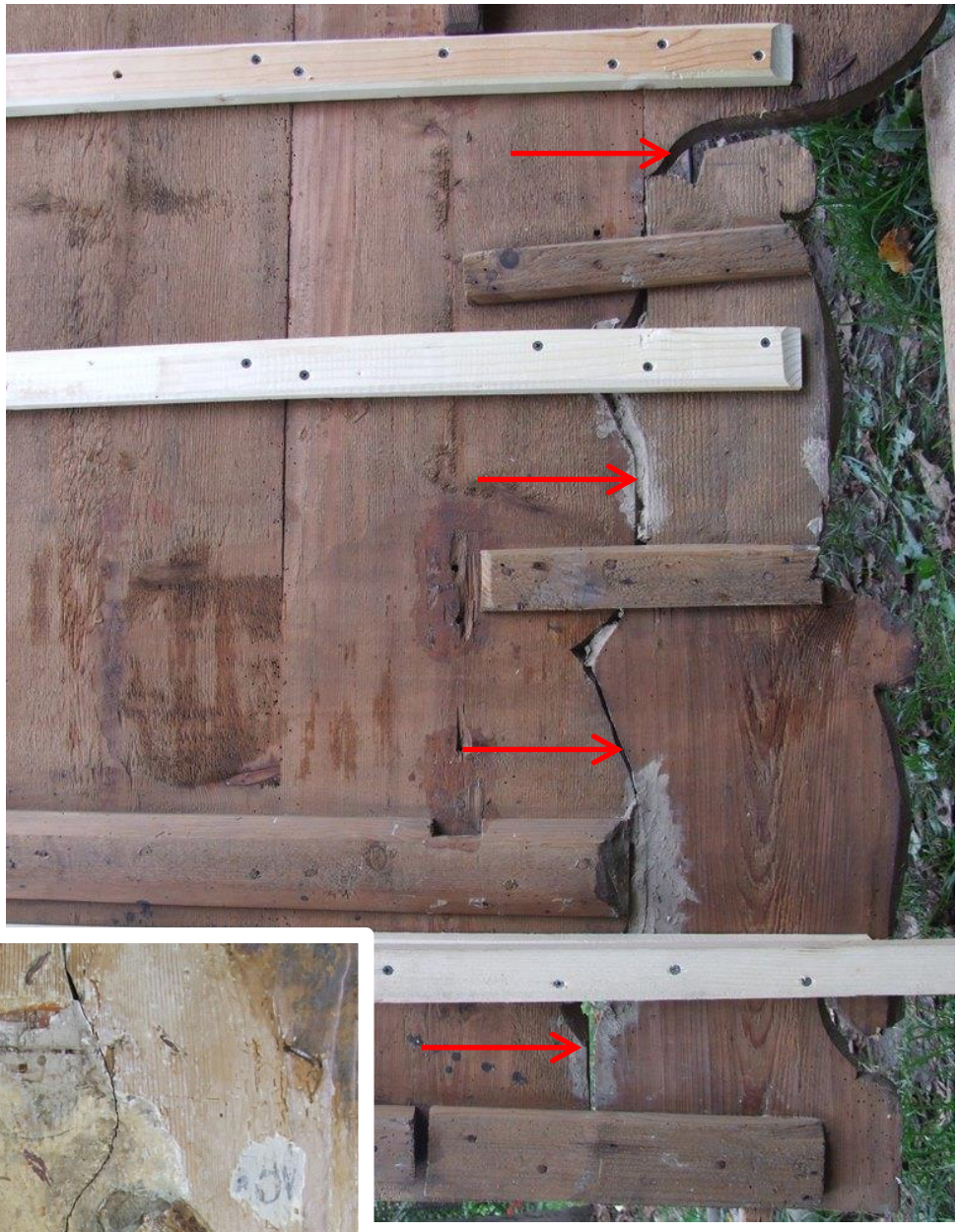

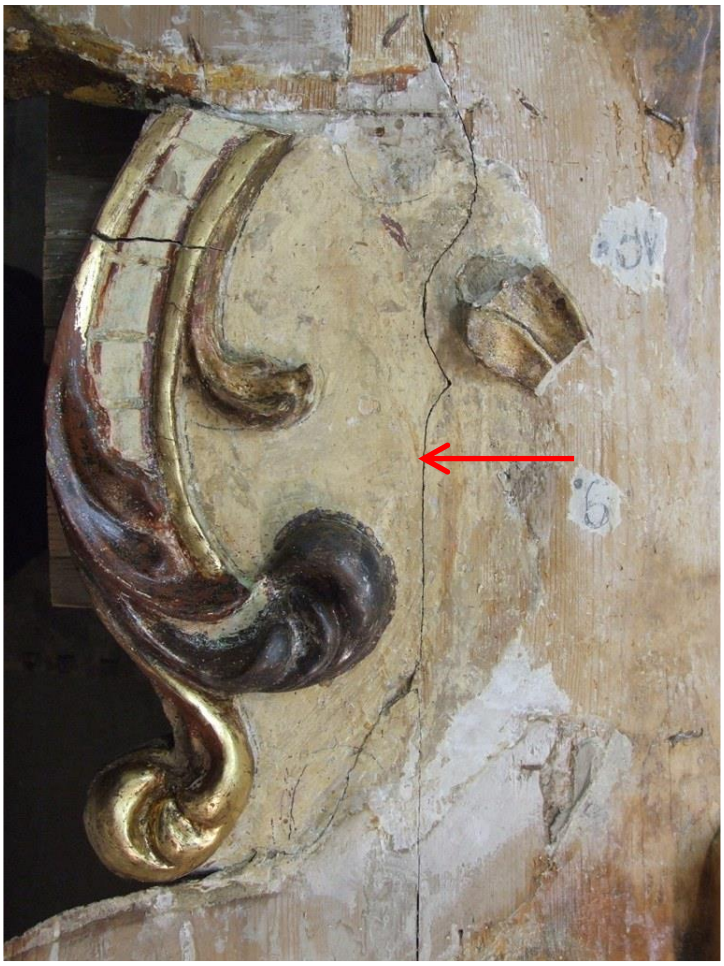

Az első oldalon a hiányzó díszeket igényes gipszmásolatokkal pótolták, a XIX. század végén

A pergő, felvált festékréteg visszaragasztása meleg halenyvvel, japánpapíron keresztül

A szegnyomok, kisebb letöredezések, hiányok pótlása

A tanúfelületeken megőriztünk egy-egy részletet a tárgy restaurálás előtti állapotából, melyeken a későbbiekben is tanulmányozható valamennyi átfestési réteg.

A Mária-kép tisztítása

A restaurált oltár

A restaurált oltár